

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, — törtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

XIII. Leó pápa beszéde a bibor-noki testülethez.*)

Tisztelendő Testvérek!

Midőn pápaságunk jelen évének küszöbére lépünk — emberileg szólva — magunk csodálkozunk a hosszú életen, mely oly keveseknek adatott. De ki tudja megismerni az isteni Gondviselés szándékait? Azt azonban, általános vizsgál, jól tudjuk, hogy ifjak és öregek mindnyájan Isten szeretetének szárnyai alatt vannak, a ki mindenkinek Atyja, s mindenkor szeret: szeret, midőn az életet adja, szeret, midőn azt elveszi. — Imádság tehát mindörökkön alázattal és buzgósággal az isteni akarat, bárminő legyen és lesz. Ekközben kötelességünk, mely minket terhel, hogy ne kíméljük utolsó erőnket, hanem inkább használjuk mindazokat és jó akarattal, miként azt tenni törekedünk, a szent Egyház szolgálatában. Igaz ugyan, hogy a magas hivatás terhe sulyosabban nehezedik az

őreg vállakra, — de ebben a tekintetben kapta a magasból az anyaszentegyház minden emberi gyarlóság ellen a védelem megígért zálogát. Mit aggaszt az, hogy az egyház jelképes hajója gyöngye kezekre van bízva, midőn tudva van, hogy a kormányál föl, viraszt és kormányoz a láthatatlan isteni kormányos? Áldassék kezének erőssége és irgalmanak bősége. A jubileumi szent év meg fogja hozni bőséges gyümölcsait cardinalis ur! — miként azt reményli és kívánja a szent Collegium. Minden bizonynyal meg fogja hozni, mert a lelkek üdvének munkálásában mindenkor karöltve működik az egyház gondoskodásával az isteni kegyelem hathatós ereje. Ime máris világosan látható a bazilikák árnyában a vallásos élet megnyilatkozása. Nagyon megfelel a polgárok buzgóságának az isteni kegyelem hathatós ereje. Ime máris világosan látható a bazilikák árnyában a vallásos élet megnyilatkozása. Nagyon megfelel a polgárok buzgóságának az isteni kegyelem hathatós ereje. Ime máris világosan látható a bazilikák árnyában a vallásos élet megnyilatkozása. Nagyon megfelel a polgárok buzgóságának az isteni kegyelem hathatós ereje.

folyása alatt külön szertartásokkal. Ha némelyek az egyház ezen hagyományos szertartásaiból ürügyet keresnek a gúny és kisebbitésre, azoknak bocsásson meg az Isten; az anyagiakban elmerült ember nem lát mást csak anyagot. De ha csak egy kevéssé is megfontoljuk, hogy a világrendben első helyet foglal el a minden anyagi hasznot végtelenül fölülmuló természetfölötti rend, úgy mely igaz lélek nem fogna becsülni az apostoli Szentszék szándékát, midőn rendkívüli buzgósággal törekszik a lelkek megújulására? És a keresztény Róma sohasem hasonlít annyira önmagához, mint a hit ezen kedves és fenséges ünnepei közepe. Ezen ünnepek mostani megismétlődésükkel az ő emlékünnepei; ezen ünnepek az ő valódi ünnepei, mert benső enjéből fakadnak és legjobban megegyeznek fenséges hivatásával, melyet emberi erő megváltoztatni nem képes. Isten megengedi, hogy Róma területén profán ünnepek és szentségtörő jelenetek fordulhassanak elő, de ezek nem rómaiak.

Hálát adunk tiszt. Testvérek — szeretetreméltó és kedves nyilatkozatai-ért, melyeket tiszteletreméltó Dékánok ajkai tolmácsoltak és még inkább a Ti

*) Azon alkalomból, hogy anyaszentegyházunk feje XIII. Leó pápa Ő Szentsége születésének 90-ik és koronázásának 22-ik évfordulati ünnepét tartotta, a bibor-noki testület üdvözlő szavaira adott válaszát a kath. hívők öröme egész terjedelmében közölni kedves kötelességünknek ismerjük.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kiss József.

(Folytatás.)

Kiss még a régebb generációból való, de ő se ment egészen ettől a modern betegségtől.

„Nem zárt falak mögött kerestelek
Isten Atyám! ki szerle lakol
A mindenségben, hol naprendszerek
Örök sürgése zig-zakol,“ —

mondja Kiss, hol okvetlen valami gépmesterre kell gondolnunk, ki csavarfogóval másképp a kerekét köztét.

„Ide-oda himbál a vasfonal,
A város villamos abrónása,
Alkonyodik stb.

mintha a physica tanárát hanók.

Olyan szép, olyan tüde képpel kezdődik a „Tüzek“. A tüz mellett mészázó agg költő gondolata a naív gyermekkorba szalad vissza, elvonulnak előtte a meghiusult ábrándképek s a hideg jelen fázós borzongást kerget tagjaiba.

„Friss szenet a tüzre“. — Még a gyermekkor messze pislogó pásztortüze ésmél s a jelen hamvadó szikrája nem ad neki elég meleget, a távol kódébe vet képzelete egy üszköt s fellobbanik a szépen tagozott költemény harmadik tüze, a jövő világa. Innét aztán a nagy mondások mezejére jutunk ki, pedig mennyire szeretnők ezeket a naív emlékeket hallani.

A modern bomasztok szerte röpködnek, a közzén megelevenedik és szétveti ezt a korhadt mindenséget. A hasonlat merészségét maga is érzi, azért magyarázatot fűz hozzá:

„Ha összeomlik mind az, a mi korhadt,
Mi évezredek véres bálványá volt
És ondiából elővánszorognak
A rászédett, a megcsalt milliók,
Látom mozdulni, látom keveredni
Egy új Marseilleuse gyűjtő hangmál
Az ócska tetőkbe üszköt vetni
Mig az utolsó is véres lángban áll!

A költemény eszében szép, szinte beleszítja magát az olvasó szívébe. Mégsem azért foglalkozunk vele hosszasan, hanem mert kitűnő példa az óvatosan homályos eszmemenete, különösen az alap gondolata. Kik azok a rászédett és megcsalt milliók és ki szedte őket rá? Első elolvasásra az első benyomás az, hogy a költemény a kereszténység eszméi, illetőleg a velük összekapcsolts és önkényesen óriásra nagyított hibák ellen irányul. Ha a költő mást értett alatta, csatoljon kommentárt hozzá.

Néhányszor utaltunk már az okokra, miért olyan szintelen a költészet, a tartalma; miért nem domborodik ki belőle az a hatalmas költői egyéniség, melyet a Jehova, Mese a varrógépről, stb. írójától elvárhatnánk. A legmagasabb eszmék hiányoznak, melyek a lelket csak illetésbe hozhatják. Hiányoznak a vallási eszmék. Beszél Istenről, megtagadni nem tagadja meg, de nem is foglalkozik vele másként, mint néhány dalban.

A modern költő meg is szokta tagadni, sőt gúnyt üz belőle, a muzsa esőjka, úgy látszik, Kiss is abszolválta a vallás alól, legalább a magáról gyonosan beszél. Megvallja a semmit, aztán meg megveri a kobzát s énekel az új Istennek, a keresztényeknek, ódon izü esti dalában meg a régit diéséri. Így nem vesznek össze, ha t. i. a keresztények megelégszik avval a főhásznak nevezett nagyképpiskódsal.

A költészetnek nincs vallása, vallják sokan, az tehát másodrendű kérdés, van-e és minő vallása van a költőnek. Mi nem tartjuk ezt a derék elvet, de legyen; a Muzsák is pogányok voltak, majd tudunk mi magunknak való költőt választani. A mig az ilyen neutrius generis költő megmarad a maga materiális lomtárában, még türethető, de mikor kiesve a nagyuri közömbőség szerepéből nekitámad mások eszményeinek, akkor már ellenség, ki ellen védekezni kell.

Néha megtörténik, hogy a szoba magányában hirtelen szétröppennek a gondolatok, s olyan siker csendesség fog körül, hogy a legkisebb zaj is erősen hallik. Mikor így gondolat nélkül tanulmányozzuk a csend beszédmódját, a sokféle kísérleti, képzelt hang közül kiválik egy határozott jellegű perczés, mely ha egyszer megtalálta az utat a fülünkbe, sokáig elkínöz monoton zajával. A betűző szű munkálkodik fáradtság nélkül, szünet nélkül, míg szeszélyes betűit úgy be nem vési, hogy a külsőleg izmos oszlop egy nyomásra halomra omlik.

Mai lapunk 4 oldal.

állandó buzgóságtokért, mely az emberi vigasztalások között mindig egyiké volt és jelenleg is a legkedvesebb. Nagyon megegyezik a mai évfordulati év jellegével, ha fölhevünk Benneteket, hogy egyesüljétek velem az evangéliumi szeretet szándékának megfelelőleg — az ima szent egységében, mely nem ismer távol-ságot és különbséget a népek között. Kérjük egy szívvel az urat, hogy tekintsen le irgalmasan Afrika földjén hónapok óta dúló háborúra, s ne engedje, hogy az továbbra is pusztítson. Mindnyájan az ő gyermekei és a mi testvéreink azok, kik ott a háború vészei között küzdenek; már is nagy az elvérzettek száma mindkét részről. Tekintsen rájuk az Ur atyai szemeivel, szüntesse meg a gyűlölködést, hajlítsa a szíveket a kölcsönös békülékenység és egyetértés útjára, úgy hogy minél előbb visszatérhessenek az őszinte és szilárd barátságához.

Az isteni kegyelem és saját szeretetünk zálogául szívünk mélyéből adjuk apostoli áldásunkat a szent kollegiumra, püspökökre, praelatusokra és minden jelenlevőkre.

Felhívás

a katolikusok V. nemzetközi tudományos kongresszusában való részvételre.

A katolikus tudományosságra kiválóan fontos a normandiai katolikusok által Rouenban 1885-ben tartott nagygyűlésnek az a határozata, mely által katolikus tudósok nemzetközi kongresszusának egybehívására bizottságot nevezett ki. Ugyanis ennek a határozatnak köszönhető az a fényesen sikerült négy kongresszus, mely „Katolikusok nemzetközi tudományos kongresszusa — Congrès scientifique international des catholiques“ — név alatt 1888. április 8—13-ig és 1891. április 1—6-ig Párisban, 1904. szept. 3—8-ig Brüsszelben, s 1897. augusztus 17—20-ig a svájci Freiburgban tartott.

Sokszor hallani ezt a zajt egyébként is. Jön magasból, mélyből egyaránt. Ha a magyar egyetlen ősi esküformája ellen kikelnek, mert az esküvők nagy része nem akar neki idegen nevekre hitet tenni; ha a legelső magyar színházakat senki és semmi más nem tudja rendben tartani, mint zsidó igazgató vagy konzorcium modern erkölcsökkel, — halljuk a betűző szű perczegését.

Ha halljuk, hogy a népnek már nem kel-lenek jó iratok, hanem Mártonfi, Sajó vagy Schwarcz-féle „IV. Pius szerelmei“ meg a Vatikán titkai, füzetes regények, — halljuk a betűző szű perczegését és tudjuk, hogy már sok betűt rágott bele a lakásába. És elkomorodunk. De ha észrevesszük, hogy a perczegés annak az emelvénynek talapatából hangzik, melyen a mi legszentebbeink szobrai állanak, akkor elhiagy a sokszor emlegetett keresztényi jámbor türelem bennünket.

„A beduin ...

— Letelepedett a zombékos gyepre
Melléje guggolt a sivatag szépe
S megszólal a lány: A güla tövén
Ma ünnepet ül a frank jövevény.
Szurós zöld ágra, mit tevéken hoztak
Láttam, libegő lángot akasztottak
Óh mondd, Ali, mi az? — S szól a felelet:
„Profétájuk az éjjel született“ —
És faggatja tovább a fellah-leány

Az ily kongresszusok céljaul tuzetett: egye-síteni a katolikus tudósok törekvéseit a hittudomány kivételével minden tudomány azon főbb kérdései körül, melyek a keresztény és spirita-lista elméket érdeklik; jelezni e kérdésekben a tudomány jelenlegi állását s ösztönt adni és újabb módot szolgáltatni arra, hogy e kérdéseket a keresztény tudósok minél nagyobb buzgósággal fejtegetessék.

Az eszme oly egyszerű és meglepő, az Anyaszentegyház általános jellegével annyira megegyező s a jelen korban oly sokat ígérő, sőt szükséges: hogy győzelme felől kétség pillanatra sem lehetett. Nem más ez az eszme, mint egyik gyakorlati bizonyítéka, a kinyilatkoztatás és az ész a hit és a tudomány közt levő viszonynak. És ha korunkban a vatikáni zsinat szükségesnek látta elméletileg kifejezni a jelzett viszonyt, amennyiben a hettőnek nem szabad s valóban nem is lehet ellenkeznie, sőt a valódi tudomány a hitre vezet és azt ápolja, a hit pedig a valódi tudományt tökéletesíti, gazdagítja: akkor e korban gyakorlatilag is kifejezést kell adni ez igaz-ságnak. Ezt intéozzák ő szentsége XIII. Leo nagy pápánk intézkedései is, melyek a különböző tudományágak ápolására és helyes kezelésére ser-kentenek. Ezt célozza és el is éri a katolikus tudósok kongresszusa is, ha a katolikusok részéről oly pártolásban részesül, amilyent meg-érdemel.

A Párisban megtartott első és második, a Brüsszelben tartott harmadik s a Freiburgban negyedik kongresszusok a benyújtott nagyszámu és alapos dolgozatokkal, a komoly és élénk eszme-cserékkel, a résztvevők nagy számával s a ki-adott nagyon értékes emlékkönyvekkel, valóban fényes bizonyosságai voltak a hit és tudomány összehangzásának s a katolikus tudományosság-nak. Ugyanezt még nagyobb mértékben remél-jük az V-iktől, mely Bajorország fővárosában, Münchenben, — 1900. szeptember 24—28-ig fog tartatni.

A kongresszus szabályzata rendes tagokat és adakozókat ismer. A rendes tagok részéről fizetendő járulékot, a müncheni előkészítő bizott-ság javaslatára, a kongresszus állandó bizottsága leszállította s ezzel egyidejűleg azt is elhatározta, hogy ezuttal a kongresszus szakülésein felolva-sandó dolgozatokat a kiadandó Emlékkönyvben nem egész terjedelmükben, hanem legfőlebb egy oldalra terjedő kivonatban fogja közölni. Ilykép tetemesen megcsökken a kongresszus költsége s

leszállítható a tagok járuléka, minek követke-zményeképp sokkalta több tag csatlakozása re-melhető.

Az új szabályzat szerint rendes tag mind-az, aki 5 koronát fizet, akár ad be dolgozatot, akár nem.

A rendes tag jelen lehet a kongresszus min-den ülésén; megkapja a kongresszus emlékkönyvének egy példányát; továbbá a szervező-bizottság minden közleményét: körleveleket, időszaki értesítést (bulletin periodique) stb.

Adakozó az, aki anélkül, hogy tagja lenne, legalább 20 koronával hozzájárul a kongresszus költségeinek fűdőzéséhez s ennek fejében a kongresszus ugyanevezett nyilvános ülésin részt vehet. Nők adakozók lehetnek.

A müncheni kongresszus munkálkodása a következő szakokra oszlik: 1. Vallási tudomá-nyok (a szorosan vett katolikus hittudományok kizárásával). 2. Bölcelet és psycho-physicska. 3. Jogi, nemzetgazdasági és társadalmi tudomány. 4. Egyházi és világi történelem. 5. A művészetek és művelődés története. 6. Keleti nyelvek és régiségek. 7. Nyelv-, régiség- és felirat-tudomány. 8. Mennyiségtan, természettudomány és kemia. 9. Csillagászat, földrajz és földtan. 10. zletlan, embertan és orvosi tudomány.

A felolvasásra szánt dolgozatok rövidек s legfeljebb 30 perczre terjedők legyenek.

A felolvasáshoz tessék csatolni annak rövid foglatatát is, mely egy nyomtatott oldalnál, mintegy 450 szóval följöb-re ne terjedjen.

A beközlésnek jogában áll dolgozatát a kongresszus után egész terjedelmében bárhol közölni; a szándékolt közzétételről az Emlék-könyv szerkesztő-bizottsága örömet ad pontos jelzést, ha az tudomására jut.

Magyarországot az előző négy kongress-zuson meglehetősen számu fizető tag, de az első háromnál csak egy-egy, a negyediknél négy személyesen megjelenő s az elsőn egy, a máso-dikon négy, a harmadikon három, a negyedikon öt felolvasó képviselte. Szerfölött kívánatos, hogy hazánkban a müncheni kongresszuson úgy fizető tagok, mint felolvasók az eddiginél sok-kal nagyobb számban jelentkezzenek s hogy azon személyesen is számosan megjelenjenek és pedig a következő okokból: 1. Ez az Isten di-csőségére s a katolikus Egyház felmagasztalá-sára szolgáló nagy mű immár az egész katio-likus világot meghódította s kivált a művelt országok katolikusainál évről-évre nagyobb

— „Mit tudsz róla Ali, óh mondd igazán?“
S fejt löbbözva a böles Ali szólt:
„Megölték, mivel hamis proféta volt.“
— „S proféta hiján a frankok mit csinálnak?“
— Várnak, — mond Ali, — új profétát várnak.
(A beduin.)

Óhajtunk még ezekből a hangokból? :

„Ö értetek meghalt, mi érte szenvedünk,
A bolygó Ahasver, élettörténetünk,
A bolygó Ahasver új házad tüzéhez
Krisztus képet küldi ajándokul néked
E képen meg alszik a vád s a kor dühe
A töviskoszoru álom, — több semmi se;
És álom a kereszt, a sebző vasszegek
— Nem álom a béke, mely e képen lebeg...
Legyen e kép sorsod, ha feltalálható:
Tövis, kereszt: álom, s a béke csak való!“
(Egy képpel.)

Gyarló ez a költői eszme, emlékkönyvbe való tuzat-mondás, annál jobban bánt bennün-ket a hang, melylyel Krisztusról megemlékezik. A kétértelmség köpenyébe itt is beleburkolód-zik, mégis világos annyira, a mit mond, hogy a szű perczegését halljuk. Sok ártatlan szívbe be-löpözött már tetszetős regényhősök, ábrándos versek nyomán az a szellem, mely csak rombol, építéshez nem tud.

Megtörtént már, hogy Krisztus Urunkkal összehasonlítottak embert, s nem találtak nagy különbséget; mint drámai hőst is tárgyalták

már az ő „melyen tragikus bukását“, — semmit sem gondolva avval, hogy milliók imádatának tárgyát inzultálják. Ha Kiss a Madonnával és Szent Fiával saját anyját, magát és szenvedéseit állítja párhuzamba, nem csodálkozunk, — hozzá vagyunk, sajnos, szokva az ilyen szellemes-ekedekhez, de halljuk a szű perczegését és tiltakozunk a mi eszményeink megbántása ellen.

„Zsidó asszony volt az édes anyám,
Máriának hívták a földi tanyán.
Én a fia vagyok, szegény utvesztett
És roskadozva hordom a keresztet ...
(Madonna.)

Letesszük a tollat és visszatérünk a két szóra, melyet eszme-futtatásunk elején említet-tünk: híres meg kedves költő. A jó bornak nem kell czégar, szokás mondani s így bátran ki-mondhatjuk, hogy a hangos lárma, melyet nem régen ütöttek mellette, csak ártott Kissnek használás helyett, mert azt bizonyította, hogy talán mégse egészen jó az a bor.

Mindig elismertük Kiss érdemeit, de az is bizonyos, hogy a rendszer, melynek ő is tagja, jobban megveri mellette a dobot, mint érde-melné. Valami Pövlignac nevű franciaia adott ki valami négy évvel ezelőtt anthológiát „Poétes Hongrois“ czimmel, hogy a magyar költészet megismertesse honában. A kiszemelt költők jó negyede zsidó, maga Kiss nyolcz darabbal sze-repel ott, a hol példánul Eötvöstől egynek szor-

partolásban részesül. 2. a kongresszus ez alkalommal helyre és nyelvre néve egyaránt közeledik hozzánk. 3. Itt az ideje, hogy a kongresszus elfogadására is készüljünk, azaz a profán tudományokból elég nagyszámú, főképp világi, katolikus szellemű szaktudóst mértassunk fel arra, hogy a katolikus tudósok kongresszusát a közel jövőben országunkban is tarthassa ülésait. E czélből oda kell mennünk, látnunk kell a működő kongresszust s részt kell vennünk munkálataiban.

Akik dolgozatot akarnak benyújtani, minél előbb, de legkésőbb 1900. július 1-ig küldjék azt be a magyarországi bizottság ügyvivő elnökéhez. A dolgozat angol, francia, latin, német, olasz vagy spanyol nyelven lehet írva; ugyanezek a nyelvek használhatók az eszmecsereknél.

A rendes tagok és adakozók jelentkezzenek haladéknélkül. Jelentkezhetnek pedig a magyarországi előkészítő bizottság alulírott tagjai bármelyikénél, hol mindjárt a tagsági díj is lefizethető. A bizottsági tagok bármelyikéhez érkezett tagsági díjakat a „Magyar Állam“-ban dr. Kiss János nyugtávtánya.

Adja a jó Isten, hogy Magyarország katolikusai e fontos ügy sikeresebb tételére ezuttal is minél nagyobb számban közreműködjenek.

Budapest, 1900. márczius hó 8-dikán.

A katolikusok Münchenben tartandó V. nemzetközi tudományos kongresszusát előkészítő magyarországi bizottság tagjai. Tiszteletbeli tagok: dr. Steiner Fülöp, megyés püspök, Szekesfejérvár. Zichy Nándor gróf, aranygyapjas vitéz, Budapest, Mária-utca 28. sz. Rendes tagok: dr. Acsay Antal, kegyesr. egyet. tanár, Budapest, Városház-tér 4. Dr. Andor György, hercegr. primási szertartó, Esztergom. Dr. Baróti Lajos, főreálisk. tanár, Budapest, Damjanich-utca 25. Dr. Bognár István, apát-kanonok, Nagyvárad. Dr. Breznay Béla, egyetemi tanár, Budapest, Bajza-utca 14. Dr. Csapodi István, egyet. tanár, Budapest, Szentkirályi-u. 17. Dr. Csillag Gyula, egyetemi tanár, Budapest, József-körút 47. Dr. Csösz Imre, kegyesrendi tanár, Vác. Dedek Crescens Lajos, tud.-egyetemi könyvtáros, Budapest, tud.-egyetemi könyvtár. Dr. Francisey Lajos, teológiai tanár, Nyitra. Dr. Fischer-Colbrie Agosta, a Szent-Agostonról nevezett felső papnevelő igazgatója, Bécs, Augustiner-Strasse 7. Gelely József, hitoktató, áldozópap, nevelő. Pápa. Dr. Giesswein Sándor, kanonok, Győr. Dr. Gyürky

tottak helyet. Mikor tehát ebben az áramlatban evez valaki, úgy, hogy a közönség elé csak a kitünő oldalait tartják, melyek tényleg megvannak, az objektív igazság követeli, hogy valaki a hibákra is rámutasson, — melyek szintén nem hiányoznak. Ezen az alapon tiltakozik előadásunk az elfogultság vádjá ellen.

Ilyenforma a megjegyzésünk a „kedves“ költőre is. Ismertünk olyan embert, ki a szép költemények miatt elfogult itélettel inkább más költőket is leránt, semhogy néhány hibát mutató józan szót költőjére esni engedjen. A figyelmes kutató nem találja meg, mint megmutattuk, se a gondolati mélységet, s az erkölcsi tisztaságot olyan mértékben Kissnél, hogy kötege egy fiatal szív kedves mulattatójává lehetne. Legyen elég az eddig mellőzött „Ejje! az erdőben“ című költeményre hivatkozni, mely inkább a „Prostitáltak lapjában“ foglalhatna helyet.

Legyünk exlexikusok. Kössünk csokrot Kiss József igazán szép költeményeiből s élvezzük üdőségét, színét, illatát. A többi nem kell. S ne feledjük, — ha nem tartanak is modern érzékűeknek bennünket, — hogy vannak katolikus költőink, kik nem híresek ugyan, mert agyonhallgatják őket, de a kiknek műveinél felesleges a válogatás. Ezek a mi kedves költőink, kiket pártolnunk kötelesség! **Minimus.**

(Vége.)

Ódón, a Budapesti Katolikus Kör titkára, Budapest, Molnár-utca 17. Dr. Herczegh Mihály, egyetemi tanár, Budapest, Molnár-utca 24. Hummer Nándor, a Szent-István-Társulat titkára, Budapest, Akács-utca 63. Kaposi József, a Szent-István-Társulat igazgatója, Budapest, Szentkirályi-utca 28. Dr. Kisfaludy A. Béla, egyetemi tanár, a Szent-István-Társulat alelnöke, Budapest, Szentkirályi-utca 28. Dr. Kiss Ernő, kegyesrendi tanár, Nagy-Kanizsa. Dr. Kovács Sándor, teológiai tanár, Temesvár. Kozáry Gyula, hadapródiskolai tanár, Pécs. Dr. Margalits Ede, egyet. tanár, Budapest, Vas-utca 15. Dr. Mihályfi Ákos cisztercita-rendi teológiai tanár, Budapest, Zerge-utca 6. Dr. Németh Antal királyi főigazgató, Győr. Dr. Reimer János, egyetemi tanár, Budapest, Teréz-körút 40. Dr. Stuckner János, papnevelőintézeti tanár, Szepeshely. Dr. Szentes Anzelm, apáti titkár, Zirc. Zelliger Alajos, karkaplaú, Nagyszombat. Ügyvivő elnök: Dr. Kiss János, egyetemi tanár, Budapest, VII. kerület, Rottenbiller-utca 5/a.

UJDONSÁGOK.

— **Sz. József napja.** A papnevelő-intézet templomában az intézet védőszentjének sz. József ünnepén (márczius 19.) délelőtt 9 órakor az ünnepi sz. beszédet Gönczöl Antal felsővárosi segédlelkész mondotta, 10 órakor pedig az ünnepélyes sz. misét Mayer Károly apátkanonok az intézet főigazgatója mutatta be a Mindenhatóknak.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunántúli református egyházkerület ma tartotta évi rendes közgyűlését a megyeház nagyeremében Antal Gábor superintendens és Tisza Kálmán elnöklete alatt. A gyűlést istentisztelet előzte meg a ref. templomban.

— **A Fejermegyei Takarékpénztár** igazgatósága tegnap iktatta te ujjoman választott elnökét Zichy Aladár gróft, kit Molnár Béla üdvözölt s kérte, hogy nagynevű elődjének és atyjának Zichy Nándor grófnak jóindulatát a pénzüntézzel szemben ő is fentartani sziveskedjék. Zichy Aladár gróf meghatóttan választ s megköszönve a választást előadta, hogy atyja szintén szívére kötötte, hogy ezt a pénzüntézetet, melynek ő alakulása óta elnöke volt, tartsa meg jóakaratóiban. Az igazgatóság lelkes éljenzéssel fogadta új elnökének rokonszenves székfoglaló beszédét.

— **Márczius 15-ike Moórott.** A Moór és Vidékben olvassuk: Hazafias polgárságunk ez évben is kegyelettel ünnepelte meg márczius 15-ikét, a magyar szabadság születésének 52. évfordulóját. A középületek homlokán háromszínű zászlók, a templomokban ünnepi hálaistentiszteletek hirdették a nagy nap fönséges emlékezetét. A polgári olvasókör, mint 10 évi fennállása óta minden évben, úgy most is méltóan ünnepelte meg a nemzet újjábredésének napját. — Délelőtt 9 órakor a kör testületileg vonult a zárdatemplomba ünnepi misére, este pedig fél 8 órakor a kör mindkét helyisége zsfoglalásig megtelt közönséggel. A programhoz híven először a kör tagjaiból alakult és Freiszmath J. közönségi iskolai tanító által betanított énekkar énekelte a „Hymnus“-t, aztán Patek Béla, polgári iskolai tanár lépett az emelvényre és határtalan lelkesedést keltő ünnepi beszédében méltatta a nap jelentőségét. A gyönyörű lendületes beszédet a közönség perczekig tartó lelkes éljenzéssel és tapssal fogadta. Ezután Németh Sándor tanító elszavalta Petőfi Sándornak „Egy gondolat bánt engemet“ című költeményét, a mi a lelkesedést csak fokozta. Befejezésül az énekkar énekelte Rückertnek „Honfiak vigyázatok!“ című dalát. Az ünnepélyt társasvacsera követte, melynek során az ünnepélyhez méltó, hazafias felköszöntőket mondták Wittinger Pius, moóri zárdafőnök

és h. plébános, Herics Márton aszári plébános, Lünzer Sándor és még többen. Vacsera után a tánczkedvelő ifjúság tánczolni kezdett és a hajnali órákig senki sem gondolt a hazatérésre.

— **Köszönet.** Siebenrock Zech báróné a nőegylet javára eszközölt gyűjtés eredményeként 13 koronát adott át az egyletnek, melyért köszönetet mond Kez Istvánné pénztárnok.

— **Nóvmagyaroseltia.** Kiskoru Krausz Himér és Alfréd székesfejérvási lakosok vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel „Kemény“-re változtatták.

— **Uj társaskör.** Ercsi község iparos ifjúsága a napokban önképző-kört alakított. A kör alapszabályait most az alispán utján fölterjesztették a belügyminiszterhez jóváhagyás végett.

— **A honvédzenekar hangversenye.** A zene kedvderítő és szívmemésítő hatása általánosan ismert dolog. Mily csodálatos varázserővel is bírnek abból az egyszerű szárazfából kicsalt hangok! Az ember hallgatja csendesén, egyszer csak megkapja valami a szívét s vonzza, vízi magával ellenállhatatlanul abba a csodás képeletti világba, hol oly szép, oly édes minden. Elfeledkezve mindenről, csak az adalított zene kellemes hangjai csengenek a fülben. Majd bánatosan, szomorúan szólal meg, mint a szív keserűnek panasza, majd meg vígságba csap át, kifejezve az örömet, vidámságot, szóval minden lelki állapot megtalálja hű kifejezését a zene hangjaiban. Ki lenne tehát az, ki a zenét, a belső lelki állapotnak e kedves kifejező eszközét nem szeretné? Minő elfáulság, kedvetlenség s unottság lakhatik abban a szívben, mely a zene dallamos hangjaira fel nem enged. A bus hallgató magyar nóták, melyek oly szépen nyitnak utat a bánatos kebel érzéseinek, kinek tetszését ne nyernék meg? Avagy ki ne hallgatná örömmel a magasabb művészi nivón álló dallamos opera részleteket, kivált ha azokat jó és szabatos előadásban élvezheti. Regi és sokszor hangoztatott panasz az már, hogy városunknak nincs zenei clete, de hogyan is lehetne, mikor a magasabb zene után oly igen kevesen érdeklődnek. A hivatásos zeneművelők, néhány lelkes műkedvelő s ezzel bevezethetünk, mert a nagy közönség jó része bizony nem igen viseltetik érdekléssel a hangversenyek iránt. Bizony akárhány hangversenynek jutott már az a sors városunkban, hogy berekedt, vagy pedig nagyon csekély számu közönség jelenlétében folyt le. Így járt vasárnap este a tüzoltó-egylet javára tartott hangverseny is. A bevétel a maszó-letra költségeit aligha gyarapította sokkal. Nem tudjuk teljes okát adni e közönségnek, mert azt nem akarjuk feltenni a város közönségéről, hogy ne birna fogékonysággal a zenei élvezetek iránt, hiszen térszerek és egyéb alkalmakkor mindég szívesen hallgatja a honvédzenekar dícséretes játékát. Igazán nem tudjuk, hogy mit gondoljunk. Az a néhány megjelent ember alkotná csak e nagy város zeneértő közönségét? Nem, ezt nem tételezhetjük fel. Rájuk fél bár a kellemetlen időnek, vagy az időpont alkalmatlanságának a közönség csekély számát, még sem tudjuk menteni azt a kimutatott nagy közönségséget, mit a ezálnak közérdekű volta csak még inkább kiténtet. A kik eljöttek, azoknak igen élvezetes estét nyújtott a derék honvédzenekar. Már maga a műsor is igen jól volt egybeállítva. A „Bohém világ“ nyitánya, a Lohengrin vezető zenéje, az „1000 év“-ből egy részlet, „New-York szépe“ nagy ábrándja, „A próságok“ Dovrák Antaltól, Gavotte Frycsaytól stb. A játékról talán nem is kellene már szólanunk, hisz ismeri már mindenki e jeles zenekar precíz játékát; elég lenne annyit ide írni, hogy *Fricsay*

karmester dirigált. Valóban érdekes és élvezet-némi e fāradhatatlan, tevékeny és jeles tehet-ségű karmester munkáját; mily tüzzel, mily lel-kesen, s odaadással vezeti a zenekart. Figyelme kiterjed a darab legaprólékosabb részleteire s annak minden kifejezhető árnyalatát érvényre emelni törekszik. Az ő fāradozásának köszönheti a zenekar kiválóságát, e mellett persze dicséret illeti meg magokat a törekvő zenészeket is, kik karmesterük intencióit átértve, játékkukkal csakis dicséretet arathatnak. Ez a jelen estén is bebi-zonyosodott, mert finom, diskrét és a darabokban rejlı szépséget minden tekintetben érvényre juttató játékkukat a kicsiny közönség lelkesen megtapsolta. A zongora kíséretet *Schwarzbach* Flóra kisaszony vállalta el. Tehetsége és játéka-nak kiválósága sokkal ismertebb, semhogy róla a jelen alkalommal szólnunk kellene.

— **Egy mintaszövetkezetről.** Ma, midőn a pénzügyi szeszélyes hullámai, börze, uszora, sikkasztások stb. annyi szegény embert juttatnak a tönk szélére: jól esik egy igazán humanitárius pénzintézet, — egy, a tagjait a szó legnemesebb értelmében *segélyező* szövetkezet áldásos műkö-dését és virágzását szemlélünk. Ilyen szövetke-zet a „Kápolnás-Nyeki Segélyegylet”, a mely vasárnap, f. hó 18-án tartotta rendes évi köz-gyűlést, s a mely tagjait a szomszédos Baracska, Gárdony, Pázmánd, Vereb és Sukoró községekből birja. Ezen segélyegylet 36 év előtt alakult és lassu, de folytonos és biztos gyarapodásával ma már egyike az ország nemcsak legrégibb, de legerősebb ilyenmő szövetkezeteinek. Tagjainak száma meghaladja a kétezret, tavalyi pénztári forgalma pedig több mint egy millió koronát tett ki. A múlt pénzdrága évben, a mikor a kölcsönök utáni kamatlábat csaknem az összes pénzintézetek a rendesen felül emelték, — a kápolnás-nyeki segélyegylet tagjai 6%-ot fizettek kölcsöneik után. — Es mindez magyarázatát leli a segélyegylet nemesen gondolkodó, intelligens választmánya és az intézet élén működő lelkes elnökség tapintatos és körültekintő vezetésében, a mely a pénzintézetekben divó haszonhajhászat nélkül, a szövetkezet nemes intenciójához képest — a heti betétek biztos elhelyezése és tisztessé-ges kamatoztatása mellett, a legfőbb súlyt mind-ig a hitelre szoruló tagjainak érdekére helyezi.

— **Egy derék jegyző halála.** Eresiből írják: *Komáromy* József községünk volt jegyzője életé-nek 63 évében és fāradhatatlan jegyzői munkás-ságának 31-ik évében szemeit örök álomra hunyta le. Halála nagy csapás a községre nézve, a melyet jegyzői működésének ideje alatt biztos kézzel és sikerrel vezetett. A gyzészet felett érzett mély bánatuk kifejezésül a községi tisztí kar, a község, az eressi polgári olvasókör, az eressi olvasókör és az izr. hitközség koszoruz-ták meg az elhunyt ravatalát és testiletileg kísérték el a temetőbe. A boldogultat neje és fia siratják.

— **Férfi divat.** A most megjelent márcziusi számmal már második évfolyamába lépett ez a valóban hēzagpótló divat újság, mely *Maggold* Béla Kolos szerkesztésében jelenik meg Bpsten. Az elegāns megjelenésre valamit tartó úri em-bernek alig nélkülözhetik ezt a szükséges tájékoz-tatót, melynek jelen száma a tavaszi divatról hoz érdekes cikkeket, megfelelően illusztrálva. A *Férfi divat* évenként négyszer, márczius, juni-us, szeptember és december hónapok 15-én jelenik meg. Egyes szám ára 50 fillér, egész évre 2 korona. Megrendelhető a kiadónál, *Vradny* Bélánál, Budapest, IV., Kishid-utca 9. sz.

— **Apró hírek.** *Herzeg* Mihály iszkaszent-györgyi lakos zárt szobájába a minap egy ugy-nevezett ismeretlen tettes behatolt s a szekrényt feltörve, az ott talált 100 koronát tartalmazó perselyt ellopta. A csendőrség erősen nyomozza a rejtélyes látogatót. — *Tíz. Föld* János német-kéri lakosnak a Kustány puszán lévő szalma-kazla eddig ki nem derített okból kigyuladt és teljesen elégett. A kár 300 korona.

— **Hadnagy és hirtapiró.** Kinos jelenet ját-szódott le tegnap délután 1 órá-tájban a Nádor-utcán. *Gaszner* József a „Sz. és V.” belső dol-gozótársa egy kollégájával a szerkesztőségbe igyekezett, midőn a Vaimár-féle üzlet előtt szembe találkozott *Pascu* honvédhadnaggyal, kivel néhány nappal ezelőtt egy kis afférje volt, melynek következtében *Gaszner* a hadnagy ellen följelentést tett a dandárparancsnokságnál. A hadnagy, ki kezében egy kutyakorbácsot szoron-gatott, csendesen elhaladt a két fiatal ember mellett, *Gaszner* azonban rosszat sejtve visszate-kintett, mire a hadnagy felszólította, hogy pár szóra álljon meg. Csakhamar igazgatót szóváltás keletkezett köztük, s kevéssel később az utcán összeverődött közönség látta, hogy *Gaszner* a városháza felé siet, a hadnagy pedig utána. — *Major* Lajos pénzügyi titkár néhány lépésnyi távolságra követte őket a rendőrségre, hol ez időtájban tudvalevőleg csak a legénységi szo-bában lehet embert találni. A fiatalember is oda-ment s a szobában levő rendőrök föl szólította, hogy szabadítsák meg üldözőjétől, ki vele csak-nem egyidejűleg lépett a rendőrszobába. A rend-őrök azonban nem mertek közelélni, hanem álmos tekintettel várták a további fejleményeket. A szóváltás egyre hevesebb lett, s az ablakon betekintő *Major* látta, hogy a hadnagy kardot húzni készül, mire ő is közelépett s a hadna-gyot komolyan figyelmeztette a dolog követke-ményeire. A hadnagy ezután eltávozott, *Gaszner* és *Major* pedig az időközben odaérkezett *Polczer* rendőrkapitányt értesítették a történetkről. A kapitány a tanuk és a panaszos kihallgatása után jegyzőkönyvet vett fel az esetről, melyet megfelelő jelentés kapcsán a honvéd-kerületi parancsnokság elé fog terjeszteni.

— **Hegyközségi gyűlés.** Az őreghegyi szőlő-hegyközség választmánya a vasárnap tartott gyűlésen a következőkéül alakult meg: A régi tagok közül. id. *Almásy* Ferencz, *Almásy* János, *Galambs* István, *Karl* József, dr. *Sadra* Gyula és *Kostyelik* Ferencz újból megválasztottak, az elhalálozott *Madaras* Lipót helyébe dr. *Kerekes* Lajos, végül *Say* István helyett *Fistér* János lett megválasztva.

— **Sakk élet.** A „Székesfehérvári sakközö-társaság” folyó hó 18-án este 5 órakor igen látog-otott ülést tartott. A tárgysorozat letargyalása után *Lukács* László, a társaság titkára értesítette a jelenvolt tagokat *Ausztervöl* Henriknek, (*Bartos* M.) a társaság egyik bugzó tagjának a tagokat illető meglepetéséről, ki a társaság elnökének *Enner* Győzőnek életnagyságu arcképét rajzolta meg és ezt a sakközö társaságnak ajándékozta. Beszédében említést tett *Enner* Győzőnek a tár-saság felvirágoztatása körül, szerzett nagy érdemeiről, sőt a társaság létesítését is neki tulajdonítja; mert mióta városunkban megtelepedett, mindig azon volt, hogy jó példával előljárva, a sakk-játékokat minél szélesebb körben megkedveltesse. A szép figyelmet *Enner* meghatottan köszönte meg a társaság pedig jegyzőkönyvileg adott kifejezést őszinte hálájának. — Tudomására hoz-zuk még az érdeklődőknek, hogy a társaság folyó hó 22-én este 8 órakor sakkestélyt rendez, mely alkalomra mindenki sakkablájával jelen-jen meg.

— **Büntetés elől a halálba.** *Jakab* András, 67 éves *csikvári* lakos, szárszabó, folyó hó 1-én valami miatt összekulönbözött egyik szomszédjával, kire felindulásában revolvert fogott. A szom-széd kiütötte a kezéből és elvette tőle a revolvert ezután életveszélyes fenyegetés miatt panaszt emelt a moóri királyi büntető járásbírósnál. *Jakab* András ezen eset óta mindegyre komorabb lett. Ugy látszik a büntetéstől való rettegés annyira megszállta lelkét, hogy elhatározta, mikép öngyilkossá lesz. Folyó hó 13-án fél 12 órakor bement méhesébe, itt két gerendára keresztre egy vasvillát illesztett, erre aztán a ruhaszárító kötél segítségével felakasztotta magát.

Mire rátaláltak, meg volt halva. Az öngyilkos egy levelet hagyott hátra, melynek tartalma az öngyilkos zavart elmeállapotára mutat. E levél-ben többször hangoztatja, hogy szomszédját nem akarta komolyan „meglőni és hogy adósságai daczára eléldéghelhetett volna mindhalálig, ha az a revolverhistória meg nem történik vele.

— **A bögös halála.** Márczius idusának del-utánján fölcizhelődött a *cecezi* cigánybanda, hogy a szomszédos *Alsó-Alapon* muzsikaszóval fűszerezze a szabadság ünnepét. *Ignác* József, a nagybögös is végig kefelte ócska szerszámát a kabátja ujjával s a szijat nyakába akasztva indulni készült, mikor felesége megszólította. Némi vacsora költségre czélt az asszony, mert a familia átkozottul éhes volt, az öreg azonban egy kis biztatással löcsendesítette.

— Ugyan ne vakarálj. Ha nincs, hát nincs. Majd inepeltek ha meggyevék.

Es elment. Végig „dolgozta” az éjszakát, hol bus, hol vig notákat reszelvén a kopott hurokon. Közben segített megenni a mit más meghagyott, nem feledkezvén meg a kedvre derítő italokról sem, mert hát olajozni kell a ma-sinát, különben nem mozog a vonó. Mikor azután a Rákóczi mars hangjai mellett szétoszlott az ünneplő közönség, az öreg Józsi cigány föl-csipe a részét és zsebeit megtömvén holmi peccsenye maradékkal, a bandával egyetemben hazafelé indult. Fāradt volt és egy kicsit talán mámoros is, a bögő meg nehéz, hát csak elma-radt a többtől. Már derengeni kezdett a hajnal, mikor a falu végéhez ért, s ott éltörődve leült az árokparton egy kis pihenésre.

Reggelre kelve az arra járó falubeliek észre vették az öreg Józsit, a mint ott nyugtózott a bögő mellett. Költögetni kezdték, hanem ugyan hiába költögettek. Nagyon mélyen aludt az öreg, nem is ébredt föl többé ezen a világon, mivel hogy elesigázott teste kopogásra fāgyott a hajnali hidegben, a mi márczius idusára kö-vetkezett. Az az utójára huzott Rákóczi induló, ott az alapi nagykorosmában, az ő halotti indu-lója volt.

Mindenek fölött szép az az induló és szép volt a Jóska cigány halála, aki immár immár helyett gyszab borította a faluvégi vityilló szurtos lakóit.

— **A férj merénylete.** *Katona* Gábor *sere-gélyesi* lakos igazán elmondhatta, hogy csupán a szíve szavára halgatott, midőn feleségül vette a szép *Smityna* Idát, akit ő előtte már mások is szerettek leánykorában. Hanem rövid ideig tartott a boldogságuk, mert az alig 18 éves fiatal menyecske, ugylátszik azon túl is szivesen fogadta az epedő pillantásokat, ami sehogy sem tetszett a férjének. Vasárnap délután egy kis háborúság volt köztük s az asszonyka eltávozott hazulról, de nem mehetett messze, mert az utána siető férj, az utcán utolérte és zsebkészével hát-baszurta. A sebesült asszonyt hazaszállították, a késelő férjet pedig följelentették a székesfehérvári járásbírósnál.

— **Állatbetegségek a megyében.** *Lépjene:* Bieske 1 u. *Rühkór:* Bodmér 1 u. *Sertésés:* Kálóz 1 p.

Felélés szerkesztő: Chay Antal.

Egy tisztességes idősebb ma-gános nő házgondnoknőnek keres-tetik.

Bővebbet a kiadó-hivatalban.